

УДК 316.621:352.07

DOI <https://doi.org/10.32782/1817-3764-2024-2-80-86>

Петрочко Жанна Василівна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна.

z.petrochko@kubg.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-4413-1243>

Карпенко Олена Георгіївна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-6715-2899>

Лютий Вадим Петрович,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-9105-0470>

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Актуальність проблеми. Повномасштабне вторгнення росії на територію нашої держави 24 лютого 2022 р. зумовило зміну пріоритетів соціальної політики, негативно вплинуло на дотримання основних суспільних інтересів безпеки, соціально-економічний, соціокультурний розвиток суспільства, а також на життєдіяльність та добробут мешканців територіальних громад, зокрема людей похилого віку, людей з інвалідністю, молодь, сім'ї з дітьми тощо (Актуальні питання соціальної роботи, 2023). Сучасне українське суспільство нині потребує соціально активних громадян. І саме молодь є найбільш соціально активною групою у громаді, яка, долучаючись до волонтерської діяльності, допомагає вирішувати соціокультурні проблеми громади, сприяє

формуванню проактивної, відповідальної, соціально мобільної особистості, самостійної у прийнятті управлінських рішень, здатної адаптуватися до складних соціальних умов сьогодення (Спіріна, 2022). Таким чином, сприяння соціальній активності студентської молоді та залучення її до волонтерської діяльності в громадах є вагомим ресурсом відновлення громад, постраждалих унаслідок війни. Проте умови й можливості соціальної активності молоді в сучасних українських громадах потребують дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання формування соціальної активності особистості досліджувала С. Абрамова; соціальну активність особистості як умову розвитку сучасного суспільства вивчали Н. Заверико,

Н. Клішевич, В. Петрович, М. Уйсімбаєва; соціальну активність особистості як засадничий принцип розбудови громадянського суспільства досліджено Н. Кукіною, Г. Тараненко; актуальні питання соціального становлення особистості висвітлено в роботах О. Безпалько, І. Зверєвої, А. Капської, Л. Коваль, Г. Лактіонової, В. Поліщук; чинники, що впливають на активність студентів в умовах війни, визначено у наукових працях Л. Гузалої, І. Шевченко; проблеми формування соціальної активності студентів розглядали М. Васильєва, Ю. Ївженко, С. Чернета; активну життєву позицію студентської молоді в умовах війни аналізували І. Любченко, А. Сажієнко, Т. Цуркан та ін.

Проблеми розвитку волонтерських ініціатив як інструменту активізації громади досліджували Т. Лях, Т. Спіріна (Лях & Спіріна, 2021), О. Карпенко, С. Гунько (Гунько та ін., 2023), участі молоді у волонтерських програмах – М. Лехолетова, А. Котелевець, О. Швед (Liakh, Lekholetova, Kotelevets, Spirina, Shved, 2021).

Соціально-педагогічну діяльність студентських волонтерських груп досліджувала Т. Лях (Лях, 2009), організацію волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу – З. Бондаренко (Бондаренко, 2008).

Водночас залишаються недостатньо розкритими питання щодо розвитку соціальної активності особистості й можливостей волонтерської діяльності як форми соціальної активності молоді у територіальній громаді в умовах повномасштабного вторгнення.

Метою дослідження є обґрунтування актуальності соціальної активності особистості через волонтерську діяльність як засобу розбудови й розвитку територіальної громади та громадянського суспільства у цілому в умовах війни та у повоєнний період.

Основний матеріал дослідження. Україна сьогодні потребує соціально активних громадян із позитивно спрямованою просоціальною поведінкою, певними соціальними цінностями, якостями, уміннями й навичками, серед яких можна виокремити: ініціативність, цілеспрямованість, самостійність,

соціальну мобільність, соціальну творчість і креативність.

Формою організації діяльності особистості у територіальній громаді є волонтерська діяльність. Вона сприяє соціальній активності особистості, її соціальному становленню, формуванню морально-етичних, соціально цінних якостей, інтересу до результатів своєї життєдіяльності, умінню вирішувати соціокультурні, економічні, освітні проблеми (Лях, 2021). І саме тому є доволі результативним засобом розвитку соціальної активності особистості у територіальній громаді, зміцнюючи та розширюючи соціальні вміння й навички людини вирішувати складні питання у командній взаємодії.

Волонтерська діяльність є проявом соціальної активності й чинником формування цієї активності, долучаючи до співпраці суспільство та особистість. Вона дає змогу ствердитися, проявити себе, виявити активну соціальну позицію, самореалізуватися, здобути професійні навички та розвивати соціальну компетентність, організувати власну життєдіяльність і бути корисним своїй державі (Волонтерство: порадник для організатора волонтерського руху, 2021).

Зважаючи на те, що волонтерство є особливою формою соціальної активності, яка здійснюється здебільшого в системі взаємовідносин «людина – людина», О. Трубнікова окреслює п'ять ключових складників волонтерства: соціальні цінності, мотивація, знання, емоції, соціальна комунікація (Трубнікова, 2009).

Сьогодні з'являється нове розуміння волонтерства, воно є фундаментом громадянського суспільства, громадянської позиції, без якого важко уявити можливість розв'язання соціальних проблем. Усе більше людей виявляють просоціальну активність і свідомість. Волонтерська діяльність у сучасних умовах ґрунтується на засадах добровільності, добротності, законності, гуманності, гідності, спільності інтересів, рівності прав. Кожен мешканець територіальної громади може взяти участь у покращенні якості життя й добробуту. Особливо це актуально для громад,

що постраждали внаслідок війни, адже брак ресурсів, пошкодження соціальної інфраструктури, неефективне формальне адміністрування можуть бути компенсовані соціальною активністю молодих жителів громади, організованою у формі волонтерської діяльності.

Таким чином, ключовим питанням є розвиток соціальної активності особистості, її вмотивованості до участі у вирішенні нагальних суспільних проблем, у т. ч. у територіальній громаді, прийнятті усвідомлених, виважених рішень, відповідальності за наслідки власних вчинків та діяльності на благо суспільства.

Необхідно наголосити, що соціальну активність досліджують як: здатність людини до усвідомленої соціальної діяльності задля розв'язання соціальних проблем і формування важливих особистісних соціальних якостей; прийняття наявних у суспільстві правил, вимог, норм і можливість долати індивідуальні інтереси заради громадських, проактивний характер життєдіяльності особистості у громаді; соціально спрямовану діяльність через взаємодію із соціальним середовищем під час виконання значущої соціальної діяльності; внутрішню готовність особистості до усвідомленої діяльності задля перетворення соціальної дійсності (Тараненко, Кукіна, 2023).

Отже, ми свідомі розглядати соціальну активність як *усвідомлення, прийняття інтересів навколишнього середовища й готовність утілювати, упроваджувати ці інтереси активною соціальною діяльністю*. Зокрема, варто окреслити, що ключовими показниками соціальної активності є ініціативність, самостійність, незалежність, толерантність і прийняття відмінностей, комунікабельність, критичне мислення, готовність пожертвувати своїми інтересами заради суспільства та громади. Також можемо виокремити основні підходи до розуміння активності: активність ширша, ніж діяльність; простежуються співзвучність, схожість та рівнозначність активності і діяльності; активність виступає характеристикою діяльності.

Проаналізувавши особливості формування й становлення соціальної активності, науковці наголошують на двох ключових

концепціях щодо її розвитку. Перша концепція ґрунтується на традиційних позиціях розвитку особистості як діяльнісного суб'єкта, успіх діяльності особистості визначається її знанням соціального середовища, територіальної громади, а соціальна активність виступає результатом появи потреб у громаді. Друга ж зазначає творчий характер розвитку соціальної активності, роль особистості вивчається з погляду її соціальної активності, ініціативності, здатності самостійно та виважено керувати власними діями й особистою життєдіяльністю (Тараненко, Кукіна, 2023).

Отже, соціальна активність особистості у територіальній громаді є соціальною якістю, у якій проявляється, здійснюється, утілюється змістовність взаємодії особистості із соціальним середовищем та його проактивне перетворення й розвиток. Волонтерська діяльність є проявом, формою організації та чинником розвитку соціальної активності, що найбільшою мірою відповідає потребам розвитку сучасних українських громад і соціального становлення їх молодих мешканців.

Обґрунтуванням актуальності та необхідності впровадження соціальної активності молодих людей у формі волонтерської діяльності як засобу соціалізації молоді та розвитку громад у контексті війни можуть слугувати результати дослідження, проведеного в 2021 р. викладами кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Київського університету імені Бориса Грінченка в рамках проекту «Підготовка менеджерів волонтерських програм задля системного професійного підходу у роботі з волонтерами на Сході України» Всеукраїнського громадського центру «Волонтер». Воно було спрямоване на вивчення проблем прифронтових на той час громад Донецької та Луганської областей та розкриття можливостей і умов упровадження волонтерських проєктів, спрямованих на подолання таких проблем. Методи дослідження – фокус-група, якісний аналіз отриманих даних. Фокус-група проводилася в умовах карантинних обмежень, пов'язаних з епідемією COVID-19, онлайн за допомогою відеоконференції на платформі Zoom. До участі у фокус-групі

запрошувались учасники волонтерських груп, що пройшли підготовку в рамках проекту, розробили та впроваджували волонтерські ініціативи, спрямовані на підтримку громад Донецької та Луганської областей. Таким чином, у дослідженні взяли участь 18 осіб (17 жінок та 1 чоловік), які представляли громади Бахмутського, Краматорського, Волноваського, Маріупольського районів Донецької та Сєвєродонецького району Луганської областей.

У ході дискусії фокус-групи були визначені основні проблеми прифронтових громад: соціальна нерівність, бідність, соціальна уразливість жителів; несправедливість у розподілі соціальної та гуманітарної допомоги; невпевненість людей у майбутньому; суперечності між різними групами жителів залежно від їхньої політичної позиції; суперечність між соціально активними групами та тими, хто займає пасивну позицію; пасивність офіційної влади (адміністрації громад).

Учасники звертали увагу, що причинами проблем громади можуть бути розмежування між її жителями, громадськістю та елітами: *«Мешканці громади хочуть бути почутими. Ігнорування думки людей – це єдине, що може спричинити конфлікт у громаді»*, *«Більше розмежування в громаді та конфліктних ситуацій між групами з'являються тоді, коли надається матеріальна або фінансова допомога різним соціальним групам людей (малозабезпечені, багатодітні), через несправедливе ставлення керівництва до таких груп і викликає конфлікти»*.

Відповідно до результатів дискусії, саме волонтерська діяльність, розроблення і впровадження ініціатив молоддю можуть вплинути на ситуацію та активізувати всіх жителів громад: *«Я вважаю, що кращим способом буде ... розвиток волонтерського руху, робота з молоддю, розпочинаючи зі шкіл, створення спеціальних центрів або просторів, спрямованих на вирішення тієї чи іншої проблеми чи на об'єднання людей. У таких маленьких містах, як наше, або в селах якийсь «простір» – це вже як «ковточок свіжого повітря» для людей, які цього потребують»*.

На думку учасників, упровадження волонтерських ініціатив може сприяти розвитку

громад завдяки: проведенню оцінки потреб; розробленню та просуванню певної стратегії розвитку громади; демонстрації позитивних цінностей, відповідальності, позитивних прикладів; пошуку спільних для жителів інтересів; зламу негативних стереотипів; взаємній підтримці жителів; проведенню адвокаційних кампаній.

Таким чином, *соціальну активність можемо характеризувати як сукупність форм людської життєдіяльності, орієнтованої на вирішення складних життєвих ситуацій, які виникають у територіальній громаді*. Одним зі шляхів вирішення складних життєвих ситуацій та соціальних проблем у територіальній громаді є волонтерська діяльність задля втілення задумів місцевої влади та громадських ініціатив. Їх упровадження сприятиме активізації жителів громади, зокрема молоді, учнів та студентів, згуртуванню громади, визначенню реальних потреб її жителів та популяризації серед них успішних соціальних практик.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Процес формування й розвитку соціальної активності є довготривалим, доволі динамічним, нелегким, важким та суперечливим, оскільки територіальна громада, у якій мешкає і здійснює свою життєдіяльність особистість, є мінливою, нестабільною і не завжди її можливо спрогнозувати та передбачити. Тому цей процес потребує зацікавленості особистості у вирішенні проблем територіальної громади, уміння самостійно та виважено ухвалювати якісні управлінські рішення.

Як засіб формування й розвитку соціально активної особистості у територіальній громаді волонтерська діяльність передбачає усвідомлення відповідальності за власний вибір, дії та наслідки. Динаміка розвитку соціального середовища територіальної громади зумовлена рівнем соціальної активності її мешканців, зокрема людей похилого віку, людей з інвалідністю, молоді, сімей із дітьми. Водночас виникає потреба стимулювання й мотивації особистості до проактивної діяльності та соціально позитивної поведінки у територіальній громаді задля соціальної взаємодії, соціального партнерства й творчості.

Література

1. Liakh T., Lekholetova M., Kotelevets A., Spirina T., Shved O. Development of youth volunteer programs in the condition of the COVID-19 pandemic in the communities, neighboring to the area of the joint forced operation in the east of Ukraine. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2021. № 3. С. 316–326. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2021vol3.6334>
2. Актуальні питання соціальної роботи : навчальний посібник / О. Денисюк та ін. ; ред.: О. Епель, Т. Лях, І. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/>
3. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Київ, 2008. 247 с.
4. Волонтерство: poradnik dla organizatora wolonterskiego ruchu / О. В. Безпалько та ін. ; уклад. Т. Л. Лях. Київ : Волонтер, 2001. 176 с.
5. Гунько С., Лях Т., Карпенко О. Публічний простір як інструмент розвитку соціальної згуртованості громади. *Humanitas*. 2023. № 2. С. 218–224. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.32>
6. Кияниця З. П., Петрочко Ж. В. Соціальна робота з уразливими сім'ями та дітьми : посібник ; у 2-х ч. Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології. Київ, 2017. 256 с.
7. Бердичевська К., Лютий В. П. Погляди та настанови студентів коледжу як чинники формування у них адиктивної поведінки. *Grail of Science*. 2023. № 33. С. 99–109. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.10.11.2023.15>
8. Лях Т. Волонтерська діяльність. *Енциклопедія освіти* / ред. В. Кремень. 2-е вид. Київ, 2021. С. 138–139.
9. Лях Т. Л. Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Київ, 2009. 306 с.
10. Спіріна Т., Лях Т. Розвиток волонтерських ініціатив як інструменту активізації людських ресурсів місцевих громад. *Aktualne problemy społeczne Ukrainy i Polski. Aspekty partnerstwa instytucji państwowych i organizacji pozarządowych* : monografia / Red. nauk.: H. Bejger, O. Lisovets, S. Borysiuk. Chełm: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie ; Chełmskie Towarzystwo Naukowe, 2021. С. 22–30.
11. Спіріна Т. П. Прийняття ефективних рішень як складова професійної культури соціального працівника. *Information and innovative technologies in the turbulence era : монографія*. Katowice, 2022. С. 232–249.
12. Тараненко Г., Кукіна Н. Соціальна активність особистості як засадничий принцип розбудови громадянського суспільства. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 3(9). С. 251–265. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-251-265](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-251-265)
13. Трубінова О. Структура соціально-психологічної готовності особистості до волонтерства. *Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. 2009. Т. 7. Вип. 19. Ч. 2. С. 241–248.

References

1. Berdychevska K., & Liutyi, V. (2023). Pohliady ta nastanovy studentiv koledzhu yak chynnyky formuvannia u nykh adyktivnoi povedinky [Views and instructions of college students as factors in the formation of their addictive behavior]. *Grail of Science*, (33), 99–109. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.10.11.2023.15> [in Ukrainian].
2. Bondarenko, Z. P. (2008). Orhanizatsiia volonterskoï roboty maibutnikh sotsialnykh pedahohiv v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu [Organization of volunteer work of future social pedagogues in the conditions of a higher educational institution]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Denysiuk, O., Dulia, A., Vainola, R., Epel, O., Zhukov, V., Karpenko, O., Klishevych, N., Kotelevets, A., Lekholetova, M., Liutyi, V., Liakh, T., Ostrolutska, L., Petrochko, Zh., Sapiha, S., Sylantieva, I., Spirina, T., Sulitskyi, V., Faidiuk, O., & Shved, O. (2023). Aktualni pytannia sotsialnoi roboty [Current issues of social work]. Eds. O. Epel, T. Liakh, I. Sylantieva. Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/> [in Ukrainian].
4. Hunko, S., Liakh, T., & Karpenko, O. (2023). Publichnyi prostir yak instrument rozvytku sotsialnoi zghurtovanosti hromady [Public space as a tool of community cohesion]. *Humanitas*, 2, 218–224. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.32> [in Ukrainian].
5. Kyianytsia, Z. P., & Petrochko, Zh. V. (2017). Sotsialna robota z urazlyvymy simiamy ta ditmy. Ch. I. Suchasni oriientyry ta kliuchovi tekhnolohii [Social work with vulnerable families with children. Part 1. Modern landmarks and key technologies]. Kyiv [in Ukrainian].

6. Liakh, T. (Ed.). (2001). Volonterstvo: poradnyk dlia orhanizatora volonterskoho rukhu [Volunteerism: an advisor for the organizer of the volunteer movement] / avt. kol.: O. Bezpalko, N. Zaderyko, I. Zvierieva, N. Zimyvets. Kyiv: Volonter [in Ukrainian].
7. Liakh, T., & Spirina, T. (2021). Rozvytok volonterskykh initsiatyv yak instrumentu aktyvizatsii liudskykh resursiv mistsevnykh hromad [The development of volunteer initiatives as a tool for activating the human resources of local communities]. *Aktualne problemy spoleczne Ukrainy i Polski. Aspekty partnerstva instytucji państwowych i organizacji pozarządowych: monografia* / Red. nauk.: H. Bejger, O. Lisovets, S. Borysiuk. (pp. 22–30). Chel'm: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chel'mie ; Chel'mskie Towarzystwo Naukowe [in Ukrainian].
8. Liakh, T., Lekholetova, M., Kotelevets, A., Spirina, T., & Shved, O. (2021). Development of youth volunteer programs in the condition of the COVID-19 pandemic in the communities, neighboring to the area of the joint forced operation in the east of Ukraine. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 3, 316–326. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2021vol3.6334>
9. Liakh, T. (2021). Volonterska diialnist [Volunteering]. In V. Kremen (Ed.), *Entsyklopediia osvity* (pp. 138–139). Kyiv [in Ukrainian].
10. Liakh, T. L. (2009). Sotsialno-pedahohichna diialnist studentskykh volonterskykh hrup [Socio-pedagogical activities of student volunteer groups]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
11. Spirina, T. P. (2022). Pryiniattia efektyvnykh rishen yak skladova profesiinoi kultury sotsialnoho pratsivnyka [Making effective decisions as a component of the professional culture of a social worker]. *Information and innovative technologies in the turbulence era*. (pp. 232–249). Katowice [in Ukrainian].
12. Taranenko, H., & Kukina, N. (2023). Sotsialna aktyvnist osobystosti yak zasadnychi pryntsyprozbudovy hromadianskoho suspilstva [Social activity of the individual as a fundamental principle of civil society development]. *Visnyk nauky ta osvity*, 3 (9), 251–265. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-251-265](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-251-265) [in Ukrainian].
13. Trubnikova, O. (2009). Struktura sotsialno-psykholohichnoi hotovnosti osobystosti do volonterstva [Structure of socio-psychological readiness of an individual for volunteering]. *Aktualni problemy psykholohii. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka APN Ukrainy – Actual problems of psychology. Collection of scientific works of the G. S. Kostiuk Institute of Psychology of the NAES of Ukraine*, 7, 19(2), 241–248 [in Ukrainian].

Петрочко Ж. В., Карпенко О. Г., Лютий В. П. Соціальна активність особистості у територіальній громаді

Соціальна активність є важливим складником суспільного життя, оскільки стимулює суспільство до розвитку й удосконалення. Необхідно мотивувати, стимулювати, підтримувати соціальну ініціативу мешканців територіальної громади, розвивати їхній потенціал, оскільки саме вони є гарантією важливих, якісних змін у територіальній громаді, суттєвим критерієм на шляху досягнення загальної мети. Ключовими чинниками соціальної активності особистості є прагнення впливати на соціальні процеси та її ефективна участь у справах громади. У статті автори обґрунтовують важливість соціальної активності особистості в контексті розбудови й розвитку територіальної громади та громадянського суспільства у цілому.

Наголошено, що соціальну активність досліджують як здатність людини до усвідомленої соціальної діяльності задля розв'язання соціальних проблем, можливість долати індивідуальні інтереси заради громадських, проактивний характер життєдіяльності особистості у територіальній громаді, соціально спрямовану діяльність через взаємодію із соціальним середовищем, внутрішню готовність особистості до проактивної, усвідомленої діяльності задля перетворення соціальної дійсності.

Зазначено, що волонтерська діяльність є проявом соціальної активності та чинником формування цієї активності, долучаючи до співпраці суспільство та особистість і саме тому є доволі результативним засобом розвитку соціальної активності особистості у територіальній громаді, зміцнюючи та розширюючи її соціальні вміння й навички вирішувати складні питання у командній взаємодії.

Ключові слова: активність, соціальна активність, формування соціальної активності, особистість, молодь, волонтерська діяльність, територіальна громада.

Petrochko Z. V., Karpenko O. H., Liutyi V. P. Social activity of the personality in the territorial community

Social activity is an important component of social life, as it stimulates society to develop and improve. It is necessary to motivate, stimulate, support the social initiative of residents of the territorial community, and develop their potential, because they are the guarantee of important, qualitative changes in the territorial community, an

essential criterion on the way to achieving the general goal. A key factor in the social activity of an individual is the desire to influence social processes and its effective participation in community affairs. In the article, the authors justify the importance of the social activity of the individual in the context of the development and development of the territorial community and civil society as a whole.

It is emphasized that social activity is studied as a person's ability to conscious social activity for the purpose of solving social problems, the ability to overcome individual interests for the sake of the public, the proactive nature of an individual's life in the territorial community, socially oriented activity through interaction with the social environment, the individual's internal readiness for proactive, conscious activity for the transformation of social reality.

It is noted that volunteer activity is a manifestation of social activity and a factor in the formation of this activity, involving society and the individual in cooperation. And, precisely because of this, it is a rather effective means of developing the social activity of an individual in the territorial community, strengthening and expanding its social skills and skills to solve complex issues in team interaction.

Key words: activity, social activity, formation of social activity, personality, young, volunteer activity, territorial community.

Стаття надійшла до редакції 22.07.2024 р.

Прийнято до друку 07.08.2024 р.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

